

Sygn. a kt VIII Pz 120/18

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Grzegorz Tyrka

Sędziowie: SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

SSR(del.) Anna Capik-Pater

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2019 r. w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy D. C., W. G., M. H., D. H., C. K., I. K., A. M., K. P., I. P., R. W., K. Z., B. Z.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o świadczenie rekompensacyjne

na skutek zażalenia pozwanej

na pkt 3 wyroku Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 11 lipca 2018 r. *sygn. akt* IV P 131/18

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSR(del.) Anna Capik-Pater

Sędzia Przewodniczący Sędzia

VIII Pz 120/18

UZASADNIENIE

Każdy z powodów D. C., W. G., M. H., D. H., C. K., I. K., A. M., K. P., I. P., R. W., K. Z. i B. Z. domagał się zasądzenia od Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. po 10 000 zł tytułem rekompensaty w związku z utratą prawa do deputatu węglowego w rozumieniu ustawy z dnia 12 października 2017r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017r., poz. 1971).

Pozwana wniosła o oddalenie powództw i zasądzenie od każdego z powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powódki A. M. i W. G. cofnęły pozwy ze zrzeczeniem się roszczenia.

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2018 roku Sąd Rejonowy w Z. w pkt 1 umorzył postępowanie z powództwa A. M. i W. G., w pkt 2 oddalił powództwa w pozostałym zakresie, w pkt 3 odstąpił od obciążania powodów kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódki D. C., W. G., M. H., D. H., C. K., I. K., A. M., I. P., R. W., K. Z. i B. Z. są wdowami po pracownikach kopalni, uprawnione do renty rodzinnej. Powód K. P. jest dzieckiem pracownika kopalni, uprawnionym do renty rodzinnej. Powodowie nie są osobami uprawnionymi do otrzymania świadczenia, bowiem ich mężowie (ojciec) nie nabyli uprawnień do emerytury czy renty, a ich śmierć nastąpiła w trakcie trwania stosunku pracy.

Sąd Rejonowy na mocy art.102 k.p.c. odstąpił od obciążania powodów kosztami procesu. W ocenie Sądu Rejonowego dochodzone roszczenie ustawodawca zagwarantował tylko niektórym osobom,. Krótki termin do złożenia odwołania mógł powodować swego rodzaju „pochopność” w podjęciu decyzji przez powodów. W ocenie Sądu Rejonowego zarówno charakter roszczeń, z jakimi wystąpili powodowie, jak i ich subiektywne przekonanie o zasadności zgłoszonych roszczeń (bądź przekonanie o niesprawiedliwym – wybiórczym rozwiązaniu ustawowym), pozwalały zastosować w rozpoznawanej sprawie art. 102 k.p.c. Nadto z oświadczeń powodów wynika, że pracownicy pozwanej przy przyjmowaniu wniosków o rekompensatę wskazywali, że świadczenie będzie przysługiwać wdowom i sierotom po zmarłych górnikach.

Pozwana wniosła zażalenie, w którym zaskarżyła postanowienie zawarte w pkt 3 wyroku. Pozwana zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art. 98 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. poprzez odstąpienie od obciążenia powodów kosztami postępowania, mimo przegrania przez powoda sprawy, a także pomimo niewystąpienia przesłanki szczególnie uzasadnionego przypadku pozwalająca na nieobciążanie strony przegranej kosztami procesu,

- § 2 pkt 4 w związku z § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804) poprzez jego niezastosowanie.

Pozwana domagała się zmiany postanowienia w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie od każdego z powodów na swoją rzecz po 1 350 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz zasądzenia od każdego z powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

zażalenie pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

Powodowie w niniejszej sprawie domagali się zasądzenia kwoty 10 000 zł z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla na podstawie ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Zaskarżoną decyzją pozwana odmówiła powodom prawa do spornego świadczenia, wskazując w uzasadnieniu, że są oni osobami nieuprawnionymi.

Ustawodawca w art. 2 ust. 1 lit. a i b w/w ustawy do osób uprawnionych do tego świadczenia zalicza m.in.

- emerytów mających ustalone prawo do emerytury i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,

- wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa w lit. a;

Powodowie nie spełniają przesłanki art. 2 ust. 1 lit. a i b w/w ustawy.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Jedną z podstaw odstąpienia od obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. może stanowić słuszność żądań w chwili ich zgłoszenia. Wypełniając wniosek o świadczenie rekompensacyjne, powód miał do dyspozycji pismo jak wypełnić wniosek wraz z pełną, czytelną informacją, kto jest osobą uprawnioną. Również w zaskarżonej decyzji odmownej pozwana ponownie wskazała podstawy rozstrzygnięcia. Pozwana podała, że nie posiadała prawa do deputatu węglowego, przechodząc na świadczenie emerytalne.

Odstąpienie od obciążania strony przegrywającej sprawę kosztami procesu poniesionymi przez jej przeciwnika procesowego jest możliwe jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych, tj. wówczas, gdy z uwagi na okoliczności faktyczne konkretnej sprawy zastosowanie ogólnych zasad odpowiedzialności za wynik procesu byłoby sprzeczne z zasadą słuszności. Przyznanie przez ustawodawcę prawa do rekompensaty niektórym emerytom i rencistom nie przemawia za odstąpieniem osób nieuprawnionych od obciążania kosztami postępowania. Powództwo od samego początku było bezpodstawne i strona wnosząca pozew winna liczyć się z obowiązkiem poniesienia kosztów wywołanych swoim działaniem. Podstawą oceny, czy zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek może być zachowanie się strony w procesie, jak i jej sytuacja pozaprocesowa.

Regulacja zawarta w art. 102 k.p.c. stanowi odstępstwo od zasady odpowiedzialności za wynik postępowania i jest zarazem podkreśleniem przez ustawodawcę przyjętej w Kodeksie postępowania cywilnego zasady słuszności przy orzekaniu o kosztach procesu. Stanowi ona pewnego rodzaju wentyl bezpieczeństwa dla podmiotów, które byłyby zobowiązane do zwrotu kosztów na zasadzie art. 98 k.p.c., jeżeli w szczególnie uzasadnionych wypadkach względy słuszności przemawiają za tym, aby takiej strony nie obciążać kosztami w całości lub w części (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2013 roku, w sprawie II CZ 154/12, opublikowane w L.).

Z brzmienia omawianego przepisu wynika, że sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle. Uprawnienie sądu nie jest tu jednak dowolne, na co wskazuje przyjęte w tym przepisie sformułowanie „w wypadkach szczególnie uzasadnionych”. Użyte sformułowanie oznacza, że przy stosowaniu tej regulacji sąd nie może dokonywać wykładni rozszerzającej i sąd powinien, stosując ten przepis, mieć na uwadze konkretny stan faktyczny występujący w sprawie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 września 2013 roku, w sprawie I ACA 466/13; postanowienie Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 3 maja 2014 roku, w sprawie I ACz 294/14).

Kodeks nie precyzuje, jakie kryteria muszą być spełnione dla przyjęcia w danej sprawie, że zachodzą okoliczności objęte sformulowaniem „w wypadkach szczególnie uzasadnionych”. W orzecnictwie wskazuje się, że chodzi o takie sytuacje, które wskazują, że ponoszenie kosztów pozostawało w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Przykładowo wskazuje się, że należą do nich okoliczności związane z przebiegiem sprawy – charakter zgłoszonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia, przedawnienie roszczenia oraz leżące poza procesem – sytuacja majątkowa i życiowa strony. Ocena, czy takie wypadki wystąpiły w konkretnej sprawie, należy do sądu, który powinien dokonać jej w oparciu o całokształt okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 roku, w sprawie V CZ 124/12, opublikowane w L.).

Powodowie załączyli do akt sprawy oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Powodowie wykazali, że znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Poniesienie przez powodów kosztów pozostaje w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Powodowie posiadają prawo do renty rodzinnej, ale dochód ten przeznaczają w całości na bieżące utrzymanie, w tym ponoszenie kosztów leczenia. Dodatkowo, powódka M. H. jest osobą schorowaną, która pozostaje pod stałą kontrolą lekarską i musi korzystać z pomocy osób trzecich. Sąd I instancji prawidłowo zastosował art. 102 k.p.c.

Na mocy art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c. zażalenie pozwanej należało oddalić.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSR(del.) Anna Capik-Pater

Sędzia Przewodniczący Sędzia